

Motion till riksdagen 2020/21:1387

av **Sten Bergheden (M)**

Ett mer transparent och effektivt skattesystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att arbeta för ett mer transparent och effektivt skattesystem och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för minskat slöseri med skattepengar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana till mer synliga skatter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Flera viktiga insatser krävs för att göra det svenska skattesystemet effektivare och mer transparent, liksom komma till rätta med skatteslöseri samt bidra till att öka skattesynligheten i Sverige. Vi svenskar betalar bland de högsta skatterna i världen. Tyvärr är medvetenheten om detta bland medborgarna låg – fler än 9 av 10 svenskar tror att de betalar lägre skatt än de faktiskt gör. Enligt en undersökning från Svenskt Näringsliv tror svenskarna att de betalar cirka 34 procent av sin inkomst i skatt, medan den egentliga skattesatsen är strax över 50 procent. Ett betydande kunskapsgap.

Detta faktum är bekymmersamt utifrån flera aspekter. Skattesystemets trovärdighet påverkas negativt när människor tror att de betalar betydligt mindre i skatt än de egentligen gör. Den demokratiska debatten blir snedvriden när väljarna inte känner till hur mycket skatt de egentligen betalar. Det måste bli tydligare hur mycket skatt vi faktiskt betalar – och vad man då kan förvänta sig att få ut av den. Existerande skatteomedvetenhet gör att väljarna riskerar att överskatta hur mycket de får tillbaka av välfärden i stat, landsting och kommun. Tror man att man lägger cirka en tredjedel av sin inkomst i skatt och tycker sig få någorlunda tillbaka, så blir troligen bilden en annan när det handlar om strax över hälften av inkomsten. Fler lär då också fråga sig vad ens

skattepengar går till. Denna insikt behövs för det demokratiska samtalet och för ansvarsutkrävande.

I annat fall finns risk att en vanlig skattebetalare uppfattar det som obetydligt om en kommun vill höja kommunalskatten med exempelvis 50 öre. Om samma skattebetalare visste att denne redan lägger över hälften av sin inkomst på skatt är det troligt att fler skulle efterfråga effektiviseringsåtgärder eller minskat skatteslöseri inom kommunen – före skattehöjningar. I nuläget är det tyvärr slentrianmässigt på många håll i landet så att en skattehöjning eller avgiftshöjning är det naturliga sättet att lösa en ny offentlig kostnad. Så ska det naturligtvis inte behöva vara. Med mer medvetenhet kring hur mycket skatt vi faktiskt betalar kommer också kunskapen om vad man då bör kunna förvänta sig att få tillbaka. Det demokratiska samtalet stärks och andra lösningar genereras än automatiska skattehöjningar, såsom exempelvis effektivisering och krav på att kommunen inte ägnar sig åt annat än kärnverksamheten.

Dessutom finns dessvärre otaliga exempel på skatteslöseri som sker runt om i landet. En kommun ska i första hand ägna sina resurser åt skola, vård och omsorg – och inte leka företagare och t.ex. syssla med uppvärmda badsjöar, upplevelseparker, industri-etanoltillverkning eller cirkusfestivaler. Skatteslöseri av denna sort bör beivras genom exempelvis vissa indragna statliga stöd under ett eller flera år. Först och främst ska skatter gå till välfärdens kärna. Det är ett rimligt krav att om vi betalar en av världens högsta skatter ska vi också få tillbaka en skola, vård, omsorg och infrastruktur i världsklass – men så är det inte i dag. Därför behövs ett mer transparent och effektivt skattesystem, där väljarna bättre förstår hur mycket skatt de betalar och sen ställer sina krav på det offentliga därefter. Skattenivån måste synliggöras så att denna hamnar i proportion till vad medborgarna kan förväntas kräva av det offentliga. När fler får kännedom om hur mycket de betalar i skatt kommer olika former av skatteslöseri sannolikt att möta fler protester och frågor.

Då omkring två tredjedelar av den offentliga verksamheten ligger hos landets kommuner borde någon form av kvalificerad utvärdering av skattemedlens användning införas. En sådan skulle årligen kunna granska vad skattebetalarnas pengar används till, om det har gått till på ett riktigt sätt och hur detta står i relation till resultaten och behoven i kärnverksamheterna. På detta sätt kan skatteslöseri undvikas och kommunerna kan utkrävas ansvar. En sådan revision skulle också kunna premiera kommuner som arbetar för att på eget initiativ minska skatteslöseriet. Liknande kontrollsystem bör också införas i regionerna och för statliga verksamheter.

Det ska också sägas att det redan existerar goda exempel på att synliggöra skatter, vilket dock inte förekommer överallt. Som de företag som på medarbetarnas lönespecifikation faktiskt skriver ut arbetsgivaravgifterna. Då blir det enklare att se hur mycket av ens bruttoinkomst som faktiskt försvinner i skatt. Fler borde uppmuntras till detta. Det skulle också vara positivt om kommuner och landsting på eget initiativ kunde pedagogisera för sina invånare vad skatter och avgifter används till. Det bör också staten göra och jämföra med andra likvärdiga länder för att lära sig hur man kan öka transparensen och minska skatteslöseriet. Ett sådant arbete skulle inte bara öka trovärdigheten för skattesystemet utan också bidra till att fler väljare får kunskap om hur mycket skatt de betalar och vad som då är rimligt att förvänta sig tillbaka samt till en debatt om vad det offentliga bör och inte bör lägga skattebetalarnas pengar på.

Sten Bergheden (M)